

De Juristenkrant

nr 403 - 12 februari 2020

Luc Lavrysen en Jan Van den Berghe:

‘Milieuhandhaving is helaas geen prioriteit voor Justitie.’

Pagina 8-9

Onderzoeksrechter kan code smartphone afdwingen van verdachte

Al enkele jaren woedt er een stevige discussie over de verenigbaarheid van de informatieplicht in artikel 88quater wetboek van strafvordering met de rechten van verdediging. De bepaling maakt het mogelijk voor de onderzoeksrechter om elke persoon, met inbegrip van de verdachte of beklagde, te verplichten om de code of sleutel tot hun digitale toestellen te geven. De weigering wordt bestraft met een stevige gevangenisstraf en boete. Het Hof van Cassatie oordeelt in zijn arrest van 4 februari dat die bepaling in overeenstemming is met artikel 6 EVRM.

Catherine Van de Heyning
en Pieter Tersago

An de basis van dit arrest ligt de weigering van een verdachte gevolg te geven aan het bevel van de onderzoeksrechter om de toegangscode te verstrekken voor zijn gsm's. Door de versleuteling van de toestellen bleek de inhoud ontoegankelijk voor de onderzoekers. Daarop werd de verdachte vervolgd voor een schending van de medewerkingsplicht onder artikel 88quater, § 1 Sv. De verdediging meende dat de bepaling in strijd was met artikel 6 EVRM, meer bepaald het verbod op zelfincriminatie en het zwijgrecht. Het Hof van Cassatie vernietigde het arrest van het hof van beroep in Gent

(10de kamer), dat de verplichting in strijd met artikel 6 EVRM bevond.

EHRM ZET KADER

De rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over het verbod op zelfincriminatie vormt het kader voor de rechtspraak in de literatuur en rechtspraak, en werd dan ook veelvuldig geciteerd in het arrest van het hof van beroep in Gent. Volgens het Hof in Straatsburg houdt het recht in dat er geen dwang uitgeoefend kan worden om zichzelf te beschuldigen of om mogelijk incriminerende documenten en informatie te verschaffen. In het arrest Saunders maakte het EHRM daarbij de kanttekening dat dit verbod op zelfincriminatie alleen van toepassing is op wilsafhank-

lijk materiaal, namelijk materiaal dat enkel door de wil van de verdachte bestaat.

Uit de EHRM-rechtspraak en zoals vertaald in de recentere EU-richtlijn over het vermoeden van onschuld blijkt dat het bevoegde instanties wel is toegelaten om door het gebruik van rechtmatige dwang de verdachte te verplichten materiaal over te maken dat als gevolg van een bevel kan worden verkregen (bijvoorbeeld huiszoekingsbevel), materiaal waarvoor een wettelijke bewaarplicht bestaat (bijvoorbeeld tachograaf), of om lichaamseigen materiaal af te staan (bijvoorbeeld urinemonster). Conform het Jalloh-arrest van het EHRM moet de dwang in elk geval proportioneel zijn en kan het de essentie van het recht niet raken.

CASSATIE ZIET GEEN GRATEN

Het Hof van Cassatie oordeelde in zijn arrest van 4 februari 2020 dat er geen schending is van artikel 6 EVRM, in het bijzonder het verbod op zelfincriminatie. Het Hof volgt de Saunders-test niet systematisch, noch de redenering die het hof van beroep opbouwde, maar somt een veelvoud aan argumenten op om dat oordeel te staven. Daarin kan men drie grote lijnen ontwaren.

Lees verder op pagina 7

Geen recht op bijstand
van een advocaat bij
botscan

2

Redelijke aanpassingen
bij handicap: leerkracht
en arbeidsrechtbank
buisen werkgever

3

Advocate vennootschapsrecht
Marieke Wyckaert:

‘Ik heb mezelf altijd vergeleken
met mijn mannelijke collega's:
als zij goed genoeg waren
om vennoot te worden, dan
was ik het ook.’

15

VN Mensenrechten-
comité erkent subsidiaire
bescherming voor
‘klimaatvluchtelingen’

4

© Elisabeth Brockaert

© Walter Van Veenbergh

'Milieuhandhaving' is helaas geen prioriteit voor Justitie'

'Milieurecht omvat heel veel: geluid, afval, ruimtelijke ordening, bodem, CITES... Bovendien bestrijkt het zowel het strafrecht als het burgerlijk en administratief recht. Dus is specialisatie primordiaal.'

Uit een recent, vernietigend rapport van de Europese Raad van justitieministers blijkt dat er heel wat schort aan de opsporing en bestrafing van milieudelicten in de lidstaten van de Europese Unie. Over de belangrijkste conclusies van dat rapport, en wat er allemaal beter kan, spraken we met Luc Lavrysen en Jan Van den Bergh. 'We hebben de indruk dat in Europa de problemen worden onderschat.'

Ruth Boone

Valavond, het nieuwe justitiepaleis in de Gentse Rabotwijk. We kijken uit over de Tondelier-site, waar een nieuwe stadswijk aan het verrijzen is. Momenteel wordt een deel van de site gesaneerd. 'De vervuilde grond zit vol restanten van de oude cokesfabriek, waar het Gentse stadsgas werd geproduceerd', legt Luc Lavrysen ons uit. De perfecte setting dus voor een geanimeerd gesprek over het gebrek aan interesse van justitie in de handhaving van het milieurecht en de opsporing en bestrafing van milieudelicten. Luc Lavrysen is rechter in het Grondwettelijk Hof en milieuspecialist, en bovendien voorzitter van EUFJE, een Europees netwerk van milieurechters die sinds 2004 jaarlijks bijeenkomen. Ook rechter Jan Van den Bergh is lid van EUFJE. Lavrysen en Van den Bergh kennen mekaar al lang, zijn perfect op elkaar ingespeeld en zullen tijdens het gesprek regelmatig elkaars zinnen afmaken. Ze zijn dan ook eensgezind in hun verontwaardiging over het gebrek aan interesse in milieuzaken.

GEEN PRIORITEIT

Op 3 december 2019 keurde de Europese Raad van justitieministers het tweejaarlijkse Genvalrapport goed: elke twee jaar wordt een deel van het justitiebeleid in de landen van de Europese Unie doorgelicht. De jongste doorlichting ging over de handhaving van de milieureggeving in de Unie voor gevaarlijke en

afvalstoffen. Van den Bergh: 'Een team van onafhankelijke deskundigen doet een toer van de lidstaten, en ondervraagt er de verschillende actoren van de handhavingketen om per lidstaat een evaluatie te maken. Ze hebben de Vlaamse, Waalse en Brusselse administraties bezocht, en de federale politie. Ik heb op vraag van het ministerie van justitie, ten persoonlijke titel, de experts te woord gestaan. Geheel toevallig is dat waarschijnlijk niet, gezien zijn betrokkenheid bij EUFJE. 'Ondertussen hebben, in navolging van EUFJE, ook de procureurs zo'n netwerk opgericht, ENPE. Het verschil is dat EUFJE een organisatie is van individuen, ENPE is een organisatie van openbare ministeries. Spijtig dat België van die laatste organisatie geen lid is. Dat kon blijkbaar niet.'

De conclusies van het Genvalrapport zijn niet positief: het rapport stelt in de meerderheid van de lidstaten een algemeen gebrek vast aan prioriteit op politiek niveau voor de preventie en strijd tegen milieudelinquentie. De meeste lidstaten hebben geen allesomvattende nationale strategie. Het rapport hekelt bovendien het gebrek aan statistieken, en dus informatie en analyse van de caseload bij de administratie, de politie, het openbaar ministerie en de rechtbanken. Ook het gebrek aan specialisatie bij OM en rechters, in een nochtans zeer technische en gespecialiseerde materie als het milieurecht, wordt aangestipt als een probleem. Net als het tekort aan personeel, waardoor het aantal vervolgingen zeer laag is.

Aan het rapport is weinig ruchtbaarheid gegeven. EUFJE en ENPE hebben dan maar samen met IMPEL (het Europese netwerk van milieuspecialisten), en EnviCrimeNet van de politie een persbericht rondgestuurd. Luc Lavrysen: 'Training van rechters en procureurs heeft alleen zin als er sprake is van voldoende specialisatie. Anders rendeert de training onvoldoende. Wereldwijd zien we dat er overal gespecialiseerde milieuafdelingen in rechtbanken worden opgericht, van China en India tot Afrika. Dat is echt overal een tendens, behalve in Europa, toch de voortrekker op vlak van milieuwetgeving en -bescherming. Enkel in Zweden en Finland trekt men wel de kaart van de milieuafdelingen.'

Van den Bergh: 'Er is een totale inhaalbeweging in de ontwikkelingslanden, wellicht omdat daar de problemen groter zijn. We hebben de indruk dat in Europa de problemen worden

een aantal containers met ons afval tegengehouden.'

Er is dus een probleem bij de rechtbanken. Maar het begint eigenlijk al eerder, namelijk bij de vaststelling?

Van den Bergh: 'In België zaten we eigenlijk goed qua specialisatie bij de politie. Bij de federale politie was er een cel van zes à zeven mensen. De laatste jaren werd dat gereduceerd. Het ging ook eerder om ondersteuning, voor het hele land. Dan moet je dus volk hebben op het terrein. Toen ik dertig jaar geleden begon, was er in Gent een goede opvolging. Bij de BOB waren er mensen mee bezig, die gemotiveerd waren. Ook bij het parket was dat het geval. Op de zetel waren er rechters die interesse hadden voor de materie. Dan is de keten gesloten, al bleef het beperkt. In die tijd kregen we regelmatig dossiers binnen uit de Gentse

'Wereldwijd zien we dat er overal gespecialiseerde milieuafdelingen in rechtbanken worden opgericht, van China en India tot Afrika. Dat is echt overal een tendens, behalve in Europa, toch de voortrekker op vlak van milieuwetgeving en -bescherming.'

onderschat, er is hier ook een andere levensstandaard. Men heeft de indruk dat de grootste problemen zich elders in de wereld voordoen, terwijl het hier ook niet min is. Bovendien transporteren wij een aantal van onze problemen naar het buitenland. Denk aan onze versleten zeeschepen die in Azië worden gesloopt. Dat verklaart ook wel waarom men daar de milieuproblemen als veel belangrijker inschat. Onlangs nog heeft Maleisië

haven. Dat is nu sterk afgenomen. De opvolging is systematisch afgebouwd.'

Lavrysen: 'In het vorige nationale veiligheidsplan van de politie was enkel afval nog een prioriteit. Als je daar niet inzet, staan er ook geen middelen meer tegenover. Hetzelfde met de inspecties milieu, natuur en ruimtelijke ordening. Die zijn allemaal praktisch gehalveerd.' Van den Bergh: 'Ze worden bovendien constant hervormd. Van BROL naar AROL naar

AROHM, nu Omgeving. Je moet er permanent mee bezig zijn om het te kunnen volgen. Elke minister heeft precies de nood om hervormingen door te voeren. Daarnaast zijn er constante besparingen. De natuurinspectie Oost-Vlaanderen, dat zijn drie mensen. Dat is niet houdbaar.

'De andere diensten zoals de lokale politie zouden dan hun ogen en oren moeten openzetten, maar ook dat is een knelpunt. Het is daar ook geen prioriteit. Ik zie dat in de dossiers die binnkomen. De meest dossiers zijn toevalstreffers en klachten. Ambtshalve wordt er weinig opgetreden. Er zijn niet zoveel gedreven politiemensen in die materie, en bovendien moeten ze ook de mogelijkheden en de kansen krijgen. In de opleidingen horen we bijvoorbeeld dat men de opleiding voor toezichthouder wel mag volgen, maar het examen niet mag afleggen van de korpchef. Dat typeert de aanpak op lokaal niveau. Men is absoluut niet geneigd om te handhaven. Men maakt er geen prioriteit van.'

Lavrysen: 'Het is een conclusie die ook voor de andere lidstaten geldt. Wij zaten redelijk goed in België, maar het is afgegleiden.'

strafzaken, de burgerlijke zaken, de milieustakingsvorderingen en de kortgedingen. Toen de schaalvergroting er is gekomen in 2013, heeft men de mogelijkheid opgenomen dat een bepaalde afdeling zich kon specialiseren in die materie via het zaakverdelingsreglement, maar men heeft het overgelaten aan de korpchefs. En die hebben het niet overal ook effectief ingevoerd. Het is bovendien beperkt tot het strafrecht. Dat is een gemiste kans. 'Er was wel al een evolutie bezig. De parketten waren daarin voorop, in provinciale samenwerkingsverbanden. In West-Vlaanderen was er een pilootproject. Milieu zou door Kortrijk gebeuren. De dossiers werden dan in Kortrijk behandeld, maar als ze klaar waren voor dagvaarding, moesten ze weer naar Leper of naar Veurne om behandeld te worden door een rechter die niet noodzakelijk gespecialiseerd was, en door een lokale parketmagistraat die niet noodzakelijk van de milieusectie van Kortrijk was.'

'Na de hervorming kon de zetel ook provinciaal werken. Het heeft lang geduurd, maar er zijn wel een aantal zaakverdelingsreglementen goedgekeurd. West-Vlaanderen heeft dat ge-

provinciaal parket toewijzen. Ik pleit zelfs voor een nationale CITES-magistraat, zoals de nationale hormoonmagistraat. Dan kan men zich daarin inwerken.

Betekent het ook dat er meer milieumagistraten nodig zijn?

Lavrysen: 'Globaal genomen denk ik het niet, als de kaders ingevuld zijn. Als je er in iedere provincie drie hebt, kun je al heel wat doen.' Van den Bergh: 'Ik krijg heel veel vragen van collega's, ook civilisten. Je kunt veel efficiënter werken als je mensen daar dagdagelijks in kan laten werken. Ik vergelijk het met een ziekenhuis. Als je met een breuk in je voet naar de psychiater moet...'

Lavrysen: 'Hoeveel rechters zijn er in België? 1.500? Als je er dertig of vijftig hebt die in deze materie thuis zijn, dan kun je veel doen.' Van den Bergh: 'Als men ondernemingsrechtbanken of een markethof kan oprichten, als men een internationaal handelstribunaal voor ondernemingen kan oprichten, dan kan men dit ook. Op internationaal niveau begrijpt men dat goed. De VN hamert er al twintig jaar op; de Europese Unie ook, en nationaal niveau gaat dat zo moeizaam. Daarom ben ik blij met het initiatief in Frankrijk. Het is in het belang van justitie zelf. Je kan veel efficiënter werken als een aantal mensen het in de vingers hebben.'

Hoe zit het bijvoorbeeld met de drugslabs in Limburg die hun afval dumpen in de natuur? Daar zit ook een milieuaspect aan.

Van den Bergh: 'Ik vraag me inderdaad af of daar apart aandacht aan besteed wordt. Wordt het milieuaspect behandeld? In het beste geval wordt het opgeruimd door de civiele bescherming. Dan worden de kosten door de maatschappij gedragen. Maar ik weet niet of er effectief wordt vervolgd voor milieudelicten. Dat zijn nochtans zware inbreuken.'

RODE WOUWEN SCHIETEN

Op het Grondwettelijk Hof lopen de zaken enigszins anders?

Lavrysen: 'Daar is geen specialisatie mogelijk. Er is ook niet echt een behoefte aan. Wat aantal zaken betreft, maakt milieu en ruimtelijk ordening toch tien procent van het contentieux uit.'

Van den Bergh: 'In Gent is het in strafzaken bijna een fulltime, met gemiddeld 220 vonnissen per jaar. Op het burgerlijke heb ik geen zicht, dat is te veel verspreid; er is kort geding, milieustakingsvorderingen, bodemsanering, geluidshinder, de vraag om schadevergoeding.' 'De vraag naar vergoeding en compensatie is trouwens een project BIOVAL waar we bij EUFJE mee bezig zijn: we werken aan een indicatieve tabel voor milieuschade. Want in de wetgeving is voorzien dat je herstel en compensatie kunt bevelen. Er zijn soms burgerlijke partijstellingen waarbij organisaties een vergoeding vragen. Bijvoorbeeld voor een buizerd die vergiftigd is of doodgeschoten. Hoe moet je dat in 's hemelsnaam gaan begroten? Ik zie al mijn collega's daarmee worstelen. Daarom willen we een systeem uitwerken om dat te vereenvoudigen.'

'In Finland bestaat er al een wettelijk lijst met compensatiebedragen. Dat gaat van vlinders over libellen tot planten en steenarenden of walvissen en wolven. Hongarije heeft iets analoogs, en een aantal regio's in Spanje ook. Zo'n tabel maakt de zaken eenvoudiger, en zorgt voor minder discussies. Dat hebben we ook gezien met de indicatieve tabel. Dat is een officieus instrument, ontwikkeld door de politierechters, maar nu door iedereen geaccepteerd: de rechtspraak, de balie, de verzekeringsmaatschappijen. Voor milieu willen we nu ook ten minste objectieve criteria uitwerken die gehanteerd kunnen worden om compensaties te bepalen. Daar zijn we nu volop mee bezig, in samenwerking met professor Rousseau van de KU Leuven. Momenteel doet er een vragenlijst de ronde in Europa, en blijkbaar ook al in Noord-Amerika, waarbij een aantal oefeningen kunnen worden gemaakt. Bijvoorbeeld, er zijn drie rode wolven geschoten, hoe zou je als rechter, OM of administratie daarmee om-

gaan, of een compensatie berekenen? De Europese Commissie is er ook in geïnteresseerd. Ik ben ervan overtuigd dat zoiets kan werken.'

Ik kan me voorstellen dat veel mensen denken, moeten we nu echt prioriteit geven aan de vergiftiging van de rode wouw?

Van den Bergh: 'Kijk, dat illustreert het probleem! Dat typeert wat ik zei. Op internationaal niveau hecht men bijvoorbeeld heel veel belang aan de biodiversiteit. Daar is een verdrag over, daar hebben we wetgeving over.' Lavrysen: 'De biodiversiteit gaat serieus achteruit, maar men beseft niet dat de mensen daarvan afhankelijk zijn. Als insecten hun werk niet meer doen, als de bestuiving stil valt, dan zal dat een enorme impact hebben op, onder meer de landbouw.'

Van den Bergh: 'Er zijn studies in Duitsland die aantonen dat het insectenaantal met 70 procent achteruit is gegaan. Dat heeft een impact op al de rest, op de vogels en op heel de keten. Ik ben immer; als de bijen verdwijnen, geraken de fruitbomen niet meer bevrucht. Het is zo merkwaardig dat men dat op internationaal niveau wel aanvoelt, maar niet op nationaal niveau.'

'De CITES-smokkel van bedreigde diersoorten, onder andere via België, is een dagelijks fenomeen. Heel Afrika wordt leeggeplunderd. Pangolins bijvoorbeeld zijn bijna uitgestorven. Die worden met zakken, met honderden kilo's tegelijk, via Zaventem en andere luchthavens in Europa binnengesmokkeld. Hun schubben worden naar Azië afgevoerd.'

Is men daarvoor voldoende uitgerust?

Van den Bergh: 'Neen. Men begint dat nu te ontdekken. En de douane doet wat ze kan.'

Lavrysen: 'De nieuwe baas van de douane, Kristian Vanderwaeren, heeft de specialisatie milieurecht gedaan, en heeft aangekondigd dat hij initiatieven gaat nemen.'

Van den Bergh: 'Als zij dossiers hebben, moet je zorgen dat de parketmagistraten daar ook klaar voor staan, en de rechtbanken ook. Anders zal de douane er ook geen tijd meer in stoppen. En dan is er nog de uitvoering. Heel die keten moet werken. Hoe sterk is de keten? Zo sterk als de zwakste schakel.'

Ook in de uitvoering schort het?

Lavrysen: 'Financiën moet de boetes natuurlijk invorderen...'

Van den Bergh: '...en dat gebeurt meer niet dan wel. Mevrouw, ik heb mijn wedde ruimschoots verdiend, aan geldboetes en verbeurdverklaringen. Als die allemaal geïnd worden, dan is het milieurecht rendabel. Het gemeen strafrecht kost geld, want daar ligt de focus op de gevangenisstraf en veel minder op het financiële. Wij zorgen dat er geld binnenkomt. Zo is het.'

Kortom, u volgt met veel aandacht de zoektocht naar de doders van de wolvin Naya?

Van den Bergh: 'Het zou een interessante zaak zijn, zeker ook wat het aspect compensatie betreft. Het hof van beroep hier in Gent doet dat trouwens al. Er zijn al veroordelingen geweest waarbij veroordeelden bij wijze van herstel moesten instaan voor de kosten van een re-introductieprogramma van roofvogels. Maar dat gaat veel ruimer natuurlijk, bijvoorbeeld bij schade aan ecosystemen. Wat met de vervuiling van een rivier? Of een dijkbreuk, zoals in Hongarije of Brazilië? Als je daar schade door ondervindt, dan wil je daar een vergoeding voor. Ook het milieu trouwens. Gemeen strafrecht behandelt slachtoffermisdrijven. Bij milieu is dat niet altijd het geval. De omgeving heeft geen stem. Dat is trouwens een andere interessante evolutie, waarbij men bijvoorbeeld rechtspersoonlijkheid toekent aan een rivier.'

Lavrysen: 'In India heeft een rechtbank de Indusrivier rechtspersoonlijkheid gegeven, en aan aantal personen aangesteld die als belanghebbende van de rivier moeten optreden.' Van den Bergh: 'Het zijn zaken die ons allen aanbelangen. Er is voor justitie en de rechters nog veel werk, en een belangrijke maatschappelijke taak weggelegd.'

66

In het vorige nationaal veiligheidsplan van de politie was enkel afval nog een prioriteit. Als je daar niet inzit, staan er ook geen middelen meer tegenover.

Van den Bergh: 'Wat de opleidingen bij het IGO betreft, die trouwens altijd multidisciplinair zijn, kunnen we ons wel op de borst kloppen. De gerechtelijke stagiairs krijgen een basisonderwijs milieurecht, en er zijn meer voortgezette opleidingen over verschillende thema's, volgens de noden en de actualiteit. De laatste was een internationale opleiding over klimaatwijziging. We hebben het dan niet zuiver over milieurecht en het louter juridische, maar echt over de aspecten van klimaatwijziging. We vinden het belangrijk dat je als magistraat weet waarmee je bezig bent, dat je de materie kent. Het milieurecht is in de afgelopen decennia echt een sector geworden, met gespecialiseerde advocatenkantoren. Je moet je constant bijhouden.'

Lavrysen: 'Vandaar ook die nood aan specialisatie. Je moet die training hebben, daarin kunnen werken. Anders is de investering verloren.' Van den Bergh: 'Milieurecht omvat heel veel: geluid, afval, ruimtelijke ordening, bodem, CITES... Bovendien bestrijkt het zowel het strafrecht als het burgerlijk en administratief recht. Dus is specialisatie primordiaal. Maar in geen van de lidstaten is handhaving een prioriteit, is de belangrijkste conclusie van het Genvalrapport. Dat kan tellen als vaststelling van de Europese raad.'

De Europese raad, dat zijn de justitieministers. Men tikt dus eigenlijk zichzelf op de vingers?

Van den Bergh: 'Ja dat klopt. Er moet dus echt wel iets gebeuren.'

SPECIALISATIE VEREIST

Lavrysen: 'Voor de Europese Commissie is het alvast wel een prioriteit. Het is zo dat de Commissie lange tijd vooral alsmat nieuwe wetgeving heeft gemaakt. Dat is nu minder het geval. Er zijn nu natuurlijk nieuwe problemen, zoals klimaat en de globale aantasting van de biodiversiteit, maar voor de klassieke milieuproblemen is er nu voldoende wetgeving. Maar de handhaving blijft achter. Daar focust de Commissie nu op.'

Van den Bergh: 'Er moet dringend werk van gemaakt worden. Toen ik in de Hoge Raad voor de Justitie zetelde, was ik betrokken bij de gerechtelijke reorganisatie en de herkenning van het gerechtelijk landschap. We hebben in 2009 een advies gegeven om in elke provinciale rechtbank een afdeling te hebben gespecialiseerd in milieu, die kennis kon nemen van de

daan. Antwerpen ook, alle milieudossiers zitten in de afdeling Antwerpen. Daar hebben ze zelf een gespecialiseerde onderzoeksrechter voor milieu. In Wallonië hebben ze ook zaakverdelingsreglementen.'

Die combinatie van straf- en burgerlijk recht, is dat doenbaar voor een rechter?

Van den Bergh: 'Alles is te doen, als de wil er is.' Lavrysen: 'Er zijn voorbeelden van in het buitenland. In New South Wales in Australië combineren ze dat, en het werkt perfect. In Frankrijk is heel onlangs de beslissing genomen dat er op iedere niveau, eerste aanleg, hoger beroep en Cassatie, een afdeling milieu komt, voor zowel burgerrechtelijke als strafrechtelijke zaken.'

Van den Bergh: 'Daarbij pleit men in Frankrijk ook voor de attractiviteit van de functie. Hier werken we nog te veel met Chinese vrijwilligers. Dat is niet goed. Je moet het structureel organiseren. Zoals je beslagrechters en onderzoeksrechters hebt, en jeugdrechters, moet je ook milieurechters hebben. Het is de meest gespecialiseerde materie, maar er is geen speciale opleiding vereist. Je moeten mensen hebben die opgeleid zijn in die de kansen hebben om zich daarin te bekwalen. Er moet dus ook een zekere stabiliteit zijn, en het moet aantrekkelijk zijn. Je moet een statuut organiseren.'

'Om terug te komen op het voorbeeld van West-Vlaanderen. Wat stellen we vast? Er is een gespecialiseerde rechter in Kortrijk, die geïnteresseerd en gemotiveerd is, en die de materie kent, maar die geen milieuzaken meer krijgt, omdat de milieusectie op het parket in duigen ligt. Iedereen is er weg. Er zijn dus geen dossiers meer. Dat is ook normaal. Als er geen wet is die zegt 'je moet een milieusubstituut hebben', dan is het ook normaal dat men eerst zijn wettelijke verplichtingen nakomt.'

Lavrysen: 'Het heeft een tijd goed gewerkt, tot de mensen van het parket promoveerden en er geen vervanging voorzien was.'

Van den Bergh: 'Als er geen wettelijke basis is, is het een probleem dat zal worden opgelost als het zich stelt. Dan zorgt men eerst dat de onderzoeksrechter vervangen raakt, en de familierechter.'

Een 'gewone' strafrechter kan dit niet aan?

Van den Bergh: 'Het is zodanig gespecialiseerde materie, dat dat moeilijk is. Je zou zelfs binnen het milieurecht verder kunnen specialiseren, en bijvoorbeeld alle CITES-zaken aan één